

САГЪЛАМВАЛ ВИРИДАЛАЙНИ ВИЛИК Я

Гъурметлу районгълияр! Вири дуьньяда ва уьлкведа хъиз, Дагъустандин коронавирусдин пандемиядин вилик пад къадай къетли серенжемар къабулзаватлани, ам зайиф хъанвач. И фендигар азардал тамамдаказ гъалибвал къачудай анжах са рехъ ава: адаз акси рапар ягъун. Амма республикада и месэла зайифдаказ киле физва. Гъавилэй РД-дин Килин санитарный духтур Н.Павлован 2021-июлдин 37-нумрадин къарардин бинедаллаз здравоохраненидин, образованидин, алишверишдин, общественный тлуьнрин ва бязи маса хилера, гъагъ гъукматдин идарайра кваллахзавайбуруз мажбури вакцинация авунин месэла къарагънава. Адав жавабдарвилелди эгечлунилай чи сагъламвал аслу я.

РД-дин АХЦЕГЪ РАЙОНДИН ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИЙ ГАЗЕТ

1928-йисалай акъатзава

№31 (8791), арбе

12+

ЩИШИ ДУЪНЪЯ

4-август, 2021-йис. Газет гъафтеда садра акъатзава.

Къимет 10 манат

МУБАРАКРАЙ!

И мукъва Дагъустан Республикадин Килин везифар вахтуналди тамамарзавайди тир С.Меликован Указдалди республикадин вилик лайхлувилерай, зегъметдин агалкъунрай ва гъагъ йисарин гъакъисагъ кваллахдай РД-дин Общественный палатадин член, РФ-дин Президентдин, РД-дин Килин грантин гъалибчи, Дагъустан Республикадин лайихлу экономист Ислам Мурадович МЕГЪАМЕДОВАЗ РД-дин Килин шабагъ – «Дагъустан Республикадин вилик лайхлувилерай» орден ганва. Мубаракрай!

И награда мубаракуналди, чна адаз чандин сагъвал ва халкъдин къуллугъда мадни еке агалкъунар тлабазва.

Ахцегъ райондин руководство

РАЙАДМИНИСТРАЦИЯДА СОВЕЩАНИЕ

ШКОЛАЯР КІЕЛУНИН ЦІЙИ ЙИСАЗ ГЪАЗУРИН!

Даш А.ЛИЕВ

3-августдин райондин активдин нубатдин совещание, йикъан месэлаяр раиж авуналди, Ахцегъ муниципалитетдин килин заместитель Вадим Агъасиева ачухна ва киле тухвана.

Налогар квалтунин месэладай райадминистрациядин экономикадин отделдин пешкарди кьейд авурвал, гъилевай йисан 7 вацран делилралди, районда налогар квалтунин тапшуругъар эменнидай 87 ва чилин налогдай 87,8 процентдин килиз акъуднава, налогринбур тушир гъакъи – 25%. Эхиримжи гъафтеда СП-рин администрацияра 37 872 манат транспортдин налогдин бурж вахканва, страховой взносрин гъакъиндай квалт хъанвай буржарни яваш-яваш ахлулзава.

Школаяр келунин цийи йисаз гъазур хъунин гъакъиндай малумат муниципалитетда образованидин управленидин начальнидин заместитель Сейфуллагъ Назарова авуна. «Пулар вахтунда агакьункиди цин школайра шир, киреж ягъунин, михивилер авунин, яни косметикадин ремонтдин кваллахар саки бегъем я. Образованидин учрежденияр келунин цийи йисаз гъазур тирвилин гъакъиндай актар махсус план-графикдин бинедаллаз гъафтедин мудагъда райадминистрациядинз вахкунин лазимвал ава. Келунин цийи йисан вилик чкайрал фена ахтармишунар киле тухудай райадминистрациядин къабул авунин комиссиядин членриз гъич синихдин себебар тежервал», - лагъана ада.

КъетГен дикъет совещанидал образованидин идарайра пожаррин сигнализациядин ва къурхулуви-

ликай хабар гузвай (тревожная кнопка) къурулушар къайдада хъуниз, коронавирусдин вилик пад къун патал школайрани бязи маса идарайра 9-30-августдин йикъара киле тухун лазим тир мажбури вакцинациядин гъакъиндай Къарар къабулуниз ва идарайрин руководителри чпин къуллугъчийривай вакцинация авунвайвилин жигъетдай махсус сертификатар истемишуниз гана. Веревиридзавай месэлайрай гъагъ школайрин директорар ва СП-рин килерни рахана.

Эхирдай Вадим Агъасиева школаяр хъуьтлуьн береда кларас-цивиндал таъминарунин, штатдин расписанияр къайдадиз хъунин, Хуьруьгринни Къакарин школайра чимдай котёлар дегишарунин гъакъиндай алатай совещанидал гайи тапшуругъар тамамарзавай гъал ахтармишна, алатай гъафтеда килин марфар къунирки къайдадай акъатай «Маза-Ахты» цин провод туьклуьр хъувунал алахънавайдакай лагъана (анал ремонтрин кваллахар гъеле 15 юкьуз давам хъижеда, гъавилэй районгълиьригъ хъвадай яд къенятун теклифна) ва коронавирусдин инфекциядин вилик пад къун патал рапар ягъуниз мад сеферда эверна.

30-июлдинз райадминистрацияда чи районда коронавирусдин инфекция чукулунин вилик пад къуниз талуькарнавай пландинди тушир совещание киле фена. Адан кваллахда «Ахцегъ район» МР-дин кил Осман Абдулкеримова, къайдаяр хуьдай, яшайишдин ва маса идарайрин векилри иштиракна. Совещание ачухдайла райондин регъберди сифте нубатда чи республикада эпидемиологиядин жигъетдай дурумсуз гъалар авайди кьейдна. ИкI, региондин Роспотребнадзордин делилралди, 29-июлдинз чи республикада инсанрик цийи коронавирусдин инфекция акатай 201 дуьшуьш хъанва. Чи районда эхиримжи гъафтеда и азар 5 касдик акатнава.

Совещанидал рахай Роспотребнадзордин РД-да авай Управленидин ТО-дин регъбер Арсен Касимова лагъайвал, чина гъевчи ва юкьван бизнестин бязи субъектри Роспотребнадзордин истемишунар кваз къазвач. Ида коронавирусдин инфекциядиз талуьк яз районда авай гъалар четинарзава. Идалайни гъейри, алай йисан 21-июлдинз акъудай Дагъустан Республикадин Килин государстводин санитарный духтурдин 37-нумрадин къарардал асаслу яз, чпи медицинадин, образованидин, общественный тлуьнрин, алишверишдин, ЖКХ-дин, энергетикадин, транспортдин (ва икI мад) хилера кваллахзавай ксариз цийи

КОРОНАВИРУСДИН ВИЛИК ПАД КЪАН

коронавирусдин инфекциядикай хуьдай рапар ягъун чарасуз я.

Инал Осман Абдулкеримова малумарайвал, совещанидал килигай месэлаяр гъалун патал лап и мукъвара муниципалитетдин карчивилин субъектрин векилрихъ галаз рабочий гуьруьшмишвал киле тухуда. Совещанидал гъагъ райондин ЦРБ-дин килин духтур Митгъад Мурсаловни рахана. Ада малумарайвал, чи районда вири 2700 лай гъагъ инсанриз коронавирусдиз акси вакцина янава. Алай

вахтунда ЦРБ-да «Гам-Ковид-Вак» вакцинадин 430 доза ва садра ядай «ЭпиВакКорона» вакцинадин 100 доза – раб ава.

Совещанидин нетижаяр къуналди, «Ахцегъ район» МР-дин кил Осман Абдулкеримова вирибуруз чпин сагъламвилев жавабдарвилелди эгечлуниз, иммунизация киле тухуниз эверна. Гъагъ лагъайтла, им чун ва чи хизанар коронавирусдин инфекциядикай хуьдай умудлу рехъ я.

ВАЖИБЛУ МЕСЭЛАЯР ВЕРЕВИРДНА

Дагъустанда ракъун рекъин майишат вилик тухуниз вилик квай кьве йисуз саки 3 миллиард манат инвестицияр ракъурда. Идан гъакъиндай Дагъустанда «РЖД» ОАО-дин Югъ тухуниз талуьк совещанидин сергъятра аваз мукъвара Кеферпатан Кавказдин ракъун рекъин начальник Сергей Задорина малумарна. Ада кьейд авурвал, «РЖД» ОАО компаниядин руководстводин инвестициярин жигъетдай тереф

хуьн себеб яз ракъун рекъер ишлемишунин менфятлувал хкаж жезва. Алай йисуз Дагъустан Республикада инвестиционный программади 1,4 миллиард манат тешкилда. Къведай 2022-йисуз лагъайтла, и рекъем 1,5 миллиард манатдив агакьда.

Видеоалакъадин къайдада киле феи совещанидал РД-дин регъбер Сергей Меликова лагъайвал, экономикадин саки вири

хилерин кваллах ракъун рекъин транспортдин кваллахдихъ галаз сих алакьада ава. И совещанидал гъагъИни Махачкъаладин ракъун рекъин вокзал цийикIа туьклуьр хъувунин месэлаи веревирдна. С.Меликова анал кьейд авурвал, саки 50 йис идалай вилик эцигнавай республикадин меркездин ракъун рекъин вокзалдин дараматди алай аямдин истемишунриз тамамвилелди жаваб гузвач.

ДАГЪУСТАНДИН ГОСБУРЖ 27-ЦИАРЦІЕ

Сифте зур йисан нетижайрай Россиядин регионрин госбурж 0,6 процентдин хкаж хъана ва ада 2,512 триллион манат тешкилна. Рейтинг РИА-дин делилралди, уьлкведин 13 регионда госбуржунин къадар хкаж хъана, 21 да са дегишвални хъанач ва 51 да агъуз аватна. Месэла, Дагъустанда госбуржунин къадарди 8,81 миллиард манат тешкилзава. Алай йисан эвелдилай и нетижадихъ са дегишвални хъанач. Кьейд ийин, пулдин и къадар анжах бюджетдин кредитрикай ибарат я. Амма ахътин субъектар ава хъи, абурухъ гъагъ къадар банкрин кредитар ава. Къилди къачуртIа, Ростовский областда госбуржунин умуми къадарди 65 % тешкилзава.

120 ТОНН ЯК ПАЙНА

Къурбанд суварин гъурметдай Мergъяматлувили «Инсан» фондуни «Як – гъар са кваллиз» лишандик кваз акция киле тухвана. Мergъяматлувили фондуни делилралди, алай вахтунда учетда авай ва чпихъ игътияж авайбурун къадар 20 агъзур хизандиз барабар я. Мergъяматлувили «Инсан» фондуни гендиректор Расул Агъмедован гафаралди, чпихъ игътияж авай хизанриз куьмек гуна неинки адетдин агъалийри, гъагъ карчи спонсоррини иштиракзава. Алай йисуз санлай къачурла Дагъустанда ихътин 17492 хизанди куьмек къачуна. И хизанрин арада 125410 килограмм як пайна.

УЧАСТКОВАЯ ИЗБИРАТЕЛЬНАЯ КОМИССИЯ ИЗБИРАТЕЛЬНОГО УЧАСТКА № 0130 сел.Фий

РЕШЕНИЕ

02 августа 2021 г.

№№ 22-26

О РЕГИСТРАЦИИ КАНДИДАТОВ В ДЕПУТАТЫ СОБРАНИЯ ДЕПУТАТОВ СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ «СЕЛО ФИЙ»

Проверив соответствие порядка выдвижения кандидатов в депутаты Собрания депутатов сельского поселения «село Фий» требованиям Закона Республики Дагестан «О муниципальных выборах в Республике Дагестан» и необходимые для регистрации кандидатов документы, участковая избирательная комиссия №0130 села Фий установила следующее.

Фамилия	Имя	Отчество	Дата рождения	Вид субъекта выдвижения	Избирательное объединение
Азизов	Шамсулах	Исмиханович	04.03.1972	избирательное объединение	Ахтынское местное отделение Партии "ЕДИНАЯ РОССИЯ"
Эфендиев	Низами	Бегбубаевич	12.01.1978	избирательное объединение	Ахтынское местное отделение Партии "ЕДИНАЯ РОССИЯ"
Гашумов	Малик	Ширинович	07.07.1963	избирательное объединение	Ахтынское местное отделение Партии "ЕДИНАЯ РОССИЯ"
Рашидов	Тамирлан	Чигниевич	08.12.1978	избирательное объединение	Ахтынское местное отделение Партии "СПРАВЕДЛИВАЯ РОССИЯ-ПАТРИОТЫ-ЗА ПРАВДУ"
Эфендиева	Лорена	Фикретовна	15.02.1993	самовыдвижение	

выдвинувших свои кандидатуры в депутаты Собрания депутатов сельского поселения «село Фий». Дата и время регистрации 02 августа 2021 года.

2. Выдать зарегистрированным кандидатам удо-

Порядок выдвижения кандидата в депутаты Собрания депутатов сельского поселения «село Фий». В соответствии со статьей 44 Закона Республики Дагестан «О муниципальных выборах в Республике Дагестан», участковая избирательная комиссия избирательного участка № 0130 с.Фий РЕШИЛА:

1. Зарегистрировать кандидатов в депутаты:

створения о регистрации установленного образца. 3. Опубликовать настоящее решение в районной газете «Новый мир».

Председатель комиссии Д.Ш.ШИРИНОВ

МЕРСЕДЕС БАГЪИШНА

Чечен Республикадин Кьил Рамзан Кадырова вичи кьуд агъзур сефердилай гзаф жим авур 5 йис яш хьанвай гада Рагъм Кураев лацу мерседес пишкешна. Идакай ЧР-дин Минспортдин делирал бинеламиш хъана «Новости»

РИА-ди хабар гана. Къе Рагъм Кураеван тIвар виридан сиверал ала. «Ада вичихъ къастунин кIевивал ва физический жигъетдай хъсан гъазурвал авайди субутна. Гъа икI, Рагъима 4105 сеферда жим авуналди, и кардиз 2 сятни 25 декьикъа серфна. Са ни ятIани

кхъизвайвал ва лугъузвайвал, дуьньядин рекорд гъисаба кьунвач. Гуя ада и кар мад сеферда тикрар хъувун лазим я. Рагъммахъ мад ва мад сеферра 4000 жим авун патал къуват бес жедат. КIанзавайди комиссиядин членриз абур гъисабдай сабур хъун я», – кьейднава Кадырован макъалада. Рамзан Кадырован гафаралди, 5 йисан атлетдин кьилин рекорд вири дуьньяда авай миллионралди аялри гъисаба кьунва. ГъикI лагъайтIа, адан агалкъунриз килигуналди ва адас ухшар авайбур хъун патал алахъуналди абур тренировкаяр ийиз башламишнава.

Автомобиль А.Кадырован тIварунихъ галай Мергъяматлувилин фондуни президент Аймани Кадыровади вахканва. Кураевахъ галаз гуьрушдал ЧР-дин Кьили кьейдна: «Вун бубади и машинда аваз тухурай, вучиз лагъайтIа вун лацу Мерседесда аваз финиз лайихлу я».

тIарам бинт алчукна, ксудалди тада. Ахпа ам эяна, цийи компресс хъийида.

Япариз ван атун зайиф хъанвайла, чIухлупIрин 5-6 тварций, раб сухиз, миже авадарда. Ахпа аниз гъа мижедин кьадарда аваз вирт алава хъувуна, хъсандиз хуькуьрда. Ксудалди вилик памбагдин клус тупIалай авуна, адан юкъвал гъал алчукна, винидихъ лагъанвай къаришмадай кьежирна, япара твада. Экуьнахъ гъалунин кьил ялна, япара авай памбаг акъудда. Ихътин са 10 процедура авун меслят кьалурзава.

Къен кIеви хъанвайла, гъар экуьнахъ ичIи рикIелай еке тушир са газар, чугъундур ишлемишун ва зур сятдилай фу тIуьн меслят кьалурзава. ГъаКини ксудалди вилик са истиканда авай кефир ишлемишун ва са ич тIуьн гзаф хийирлу я.

Дамарра ивидин гьерекагъуз авудун патал са истикандин кьатIа авай кефирдиз хуьрекдин са тIуруна авай регъвенвай кьуру гречка вегъена, хъвада. Хуквада гречкади бедендик квай яд вичелди кьачуда, нетижада дамарра ивидин гьерекагъуз аватда.

дай, кьилел гъал къведай азар) авайла, чайдин тIурунин са кьатIа авай плакундин веьерал са истиканда авай кудай яд илична, 4 сятда тада. Ахпа ам куьзна, йикъа пуд сеферда 50 мл. ишлемишда.

РикIин азарар авайла, гзафбуруз картуфрикай хийир авайди чидач. Картуфрин чкалрик гзаф кьадар калий ва бедендиз бес тежезвай жуьреба-жуьре хийирлу маса шейэр ква. Гъелбетда, картуфар битмиш хъанвай, химикатар квачирбур хъун лазим я. А къаришма икI гъазурда: чуьхвена михъи авунвай 4-5 картуфдин чкалрал 0,5 яд илична, 15 декьикъада ргада. Ахпа ам куьзна, къурна, фу нез зур сят амаз, са истикандин кьатIа авайди хъвада.

Ихътин къаришмади дамарра ивидин гьерекагъуззарда ва рикIин кIвалахни хъсанарда.

МетIен жалгъаяр тIазвайла, даКIунвайла, келемдин 2-3 таза пешенал ргъазвай яд илична, тIазвай чкадал эцигна, винелай

ЧИР ХЪУН ХЪСАН Я

Юкъва кпул (радикулит) авайла, 7-8 юкъуз тIазвай юкъвал 3-4 чIиж галдарайтIа, радикулит гъамисалугъ яз квахъда.

Бедендик витаминар тIимил хъанвайла, хуьрекдин пуд тIуруна авай вергерин пешер, гъа и кьадар куьлуь авунвай жикIияр ва хуьрекдин кьве тIуруна авай брусника сад-садак какадарда. Ахпа хуьрекдин 2 тIуруна авай и къаришмадал 2 истикан ргъазвай яд илична, 2-3 сятда тада. Экуьнахъ ва няхихъ фу недалди вилик 30 декьикъа амаз йикъа пуд сеферда хуьрекдин 2-3 тIуруна авайди ишлемишда. Ихътин чайди инсандин беден витаминралди таъминарда.

Эгер ксудалди вилик чIутран цуькверин чай хъвайитIа, йифиз хъсан ахвар къведа. Ам икI гъазурда: хуьрекдин са тIуруна авай чIутран цуькверал 1 литр ргъазвай яд илична 15 декьикъада тада. Ихътин чайди ратарин кIвалах хъсанарда.

Эпилепсиядин (чIур же-

ЧИ ВАТАНЭГЪЛИЯР – ГЪАР САНА

ТЕШПИГЪ АВАЧИР УСТАД

Чаз малум тир тарихда Ахцегърин хуьрай акъатнавай кьван машгур алимрин, духтуррин, художникрин, спортсменрин, шаиррин, медениятдин, жемяятдин, сиясатдин деятелрин ва маса пешекаррин кьадар акъван гзаф я хъи, кIватIайтIа, абуркай махсус энциклопедия арадал къведа. Гъеле халкъдин гегъенш къатариз течизвай лайихлу векиларни гзаф ава. Бажарагълу ахцегъвийрикай сад архитектор-художник, живописец Суслан Вагъидович Гъуьсейнов я. Ада 1991-йисуз Москвадин архитектурадин институт куютьагна.

РикI алай пеше къачурдалай кьулухъ ада жуьреба-жуьре проектрал кIвалахзава. Адан бажарагъди гуьрчег интерьерар, коттеджрин поселокар, кьилдин кIвалер арадал гъана.

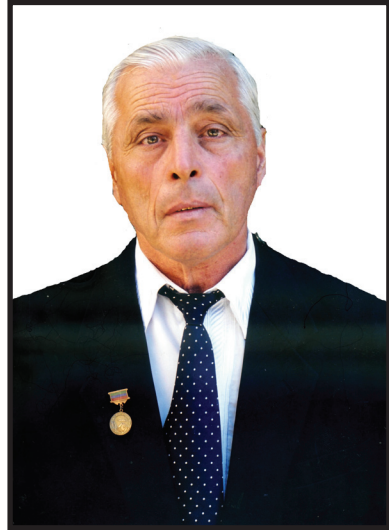
Асул пешедин рекъай вич архитектор ятIани, ам художниквилин кIвалахдални машгур я. И жигъетдай адан яратмишунрин дуьнья жуьреба-жуьреди ва гегъенши я: адетдин шикилар чIугунилай гъейри, ада интерьер патал гъар жуьре материалрикай гуьрчег затIарни туькIуьрзава. Бажарагълу художникди шуьшедикай, къумадикай, парчайрикай, хамуникай арадал гъизвай ажайиб суьретриз, шикилриз килигуналди тух жедат. Адавай эцигунрин ва маса материалрикайни искусстводин иер затIар туькIуьриз жезва.

С.Гъуьсейнован яратмишунар алай вахтунда Москвадин музейра, чи ва къецепатан уьлквейрин кьилдин ксарин коллекцияра ава. Ада магъирвилелди, заргарвилелди кIарасдин агъзурралди клусарикай туькIуьрнавай затIар иллаки фикир желбдайбур, къиметлубур, художникдин кьетIен алакьунар кьалурзавайбур я. Тешпигъ авачир архитекторди хъиз, ада интерьеррик вичин гъилералди авунвай, санани авачир жуьредин кьетIен лишанар кутазава. Гъавилий ада арадал гъизвай затIар итижлубар ва чан алайбур жезва.

Суслан Гъуьсейнова 2014-йисуз Москвада, РФ-дин Президентдин къвалав гвай Дагъустандин гъамишан векилханада яратмишунрин выставка тешкилна. Бажарагълу ватанэгълидин яратмишунри килигдайбур вири гъейранарзава. Медениятдин ихътин мярекатра ада мукьвал-мукьвал иштиракзава.

Къейд ийин, С.Гъуьсейнован кIвалахар Москвада кардик квай художникрин “Кузнецкий мост” кIвале, “Манеж” ЦВЗ-да (Центральный выставочный зал), алай аямдин искусстводин “Парк Горького” музейда, Москва шегъердин думада ва меркездин маса майданра раижнава.

Л.Ш.ИДРИСОВ

ГЪИМОВИЧ кечмиш хъана.

Высший категориядин педагогди, РД-дин лайихлу муаллими, Ахцегъа, гъаКI Самур дерада сифте яз СПТУ ачухна, гзаф йисара гъакъисагъвилелди адан директорвал авур халис муаллими, вичин вахтунда Индияда СССР-дин посольстводин таржумачивиле кIвалахиз, 1970-йисара анай чи дерада сифте яз хъуси «ГАЗ-24» автомашин хкай касди гъакъикъатдани чилел несилиз вичелай лайихлу гел туна. Рагъмет хуьй!

Райондин «Цийи дуьнья» газетдин редакциядин коллективди вичин ва вири районэгълийрин патай Л.Ш.Идрисован хизандиз, адан вири мукъва-кьилийриз, дериндай хажалат чIугуналди, башсагълугъвал гузва. Лукъман муаллимдин экуь къамат чи рикIера гъамишалугъ яз амуькда.

3-августдиз 86-йисан яшда аваз чи машгур механизатор, Зегъметдин Баркалладин III дережадин ордендин сагъиб Эмирбег ДАГЪЛАРОВ кечмиш хъана. «Цийи дуьнья» газетдин редакциядин коллективди адан хизандиз ва мукъва-кьилийриз, дериндай хажалат чIугуналди, башсагълугъвал гузва. Рагъмет хуьрай вичиз!

Райондин хуьруьн майишатдин Управленидин кьулуьгъчийри вичи и идарадин кьилин пешекарвиле кIвалахай АГЪМЕД МАГЪМУДОВ кечмиш хъунихъ галаз алакьалу яз адан хизандиз, Арухов Шимсидиназ ва амай мукъва-кьилийриз, дериндай хажалат чIугуналди, башсагълугъвал гузва. Рагъмет хуьрай вичиз!

Райондин «Цийи дуьнья» газетдин редакциядин кьулуьгъчийри АГЪМЕД МАГЪМУДОВ кечмиш хъунихъ галаз алакьалу яз адан хизандиз, Арухов Шимсидиназ ва амай мукъва-кьилийриз, дериндай хажалат чIугуналди, башсагълугъвал гузва. Рагъмет хуьрай вичиз!

БАЖАРАГЪЛУ АЛИМ, ДУХТУР

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

«Вири пешеяр инсанрин патай я, анжах пуд – Аллагъдин: муаллим, къази ва духтур», - лагъана къадим грекрин философ Сократа. И мукъва Ахцегъа чун вичиз Аллагъдин патай къетГен пай-базарагъ ганвай алим духтурдихъ галаз гуьруьш-таниш хъана. Медицинадин илимрин доктор, профессор, Ростовдин Госмедуниверситетда педиатриядин ва неонатологиядин кафедрадин заведиш, 250 лай артух илимдин кIвалахрин (абурукай 5 аялрин азаррин рекъай кIвалахзавай духтурриз акъуднавай руководствояр ва монографияр) автор, мацуви Летифов Гъажи МутIалибович вичин багърийрал, гадарнавай хайи хуьрел къил чIугваз хтанвай...

ГьикI акъатна ихътин чIехи дережадиз ам, дагълух Мацарин хуьрай тир кесиб лезги бала? - делил-себеб авай и суалдиз куьрелди лагъанвай акъалтIай дуьз жаваб ада вичи гана: «Бажарагъдин са пай, шаксуз, зегь-меткешвал я».

Летифов Гъажи 1948-йисан 25-январдиз Ахцегъ райондин Мацарин хуьре зегьметкеш кесиб хизанда дидедиз хъана. Къисметдай, дидени буба чара хъхъана, диде Эмина куьрпе аялни гваз бубадин кIвализ хъфиниз мажбур хъана. Стха Абдурагъманаз вичин 5 аялди галаз хтл Гъажи ругуд лагъайди хъана. Арада са тафаватни авачиз абур гуьрметлудаказ чIехи, тербияламиш хъана. Чирвилер къачуниз Гъажидин гьевес-зигъин акурла, халуди эхиримжи манатни харжиз, адав кIелиз туна. Ахътин хъсанвал рикIелай фидач къван, гуьгъуьнай Гъажи буржуна амукънач, халудин аялрив къилин образованияр-пешеяр вугана.

Хайи хуьруьн сифтегъан, гуьгъуьнай 1964-йисуз Ахцегърин школа-интернат лап хъсан къиметралди куьтягъна, ам рикI алай пеше къачун патал Кеферпатан Осетия республикадин Орджоникидзе шегъердин мединститутдиз гъахун патал фена, амма имтигъанар гуз хъанач, хуьруьз хтана. Вичин къуватар ахтармишун ва хизандиз куьмекун патал Гъажи колхоздин чубанвиле кIвалахал акъвазна. Га йисан зулукъ хуьруьн суьруьйрихъ галаз ам Мугъандин къишлахрал са чемодан ацIай ктабар гаваз фена, вучиз лагъайтIа рикIе гьевчи чIавадай духтурвили пеше къачуна хъиз, хуьруьнвийриз медицинадин рекъай куьмекунин ният-къаст авай. Тамам са йисуз гада, бязибурун туьгьмет-ягъанатризни килиг тауна, лашни чемодан гваз хиперин гугъгъуьна хъана. Куьрелди, 1967-1970-йисара Гъажи яру дипломдалди Дербентдин медучилище акъалтIарай ам Къурагъ райондин Штулрин хуьруьн ФАП-дин заведишвиле рекъе туна. Га 1970-йисуз Гь.Летифова агалкъунралди Ростовдин мединститутдиз имтигъанар вахкана ва 1976-йисуз анагни яру дипломдалди куьтягъна.

- Ростовда студент тир 6 йисузни за чIехи стипендия къачуна, га са вахтунда шегъердин больницадин урологиядин отделенида мед-братвиле ва гъар гатун каникулриз эцигунрин отрядра кIвалахиз хъана. ГьикI хьи, хуьре чпи-чпиз са бубат къил хуьзвай кесиб чIехи хизандай куьмек авачир, акси яз, зун гъабуруз

куьмекиз алахъзавай. Каникулриз Мадаз хтана, кимел хабар къадайбуруз «вадар» авай зачётка къалурна, абуру «маншаллагъ, баркалла, гъа икI давамара чан хва, чна вал да-махзава» келимайралди руьгъламишунни заз мадни хъсандиз кIелдай ва кIвалахдай къуват-гьевес гузвай.

Ростовдин мединстит яру дипломдалди куьтягъна, пуд йисуз шегъердин больницада духтурвиле кIвалахайдалай куьлукъ зун, жуван муаллимрин теклифдалди, аспирантурадик экечIдайвал хъана.

- Диде, заз аспирантурадик экечIна кIел давамар хъийиз кIанзава, вуна вуч лугъуда? -хуьруьз хтана, хабар къуна за дидедай.

- Аспирантура вуч я, чан хва, адакай чаз вуч хийир ава?

- Жуван рекъай вини дережадин чирвилер авай алим духтур жеда ман.

- Чи хуьре ахътин сад къванни авани?

- Ваь, диде.

- АкI хъайила, экечIна кIела, чан хва, берекатлу хуй, вун вирикIевай мурадрихъ агалкърай! - хийир дуьадалди заз ада вичин разивал гана. Ва зани рагъметлу дидени ва халудин теклифар, умудар, весияр квадарнач, абуруз къени вафалу я.

- **Гъажи духтур, хъсан пешекардиз гъахътин хъсан муаллимар ва ученикар хъунни герек я. Ви муаллимирай къве гаф лагъ?**

- И жигъетдай зун пара бахтлу кас я. Гьеле мединститутда кIелдай чIавуз чи яшлу муаллим, медицинадин илимрин доктор, профессор, кафедрадин заведиш Харунжий Генрих Васильевича заз цIийиз ачухнавай кафедрадик аспирантурадиз теклифна, вучиз ятIани, зал гуьзчивал тухуз хъана. Гъам инсан-вилин къилихриз ва гъам духтур-вилинни педагогвилин бажарагъдиз зурба кас тир ада зун вилик кутуна ва зани адаз хайи бубадиз хъиз гьурмет ийиз хъана. «Виридалайни хъсан духтур пара дарманрин мен-фятсузвал, зарар чизвайди я. Эгер инсанар тIебиатдив къурвал яшамаш жез хъанайтIа, абур медицинадин куьмекдихъ икъван игътияжлу жедачир», - лугъудай рагъметлуда. Адаз зун вичин чкадал аквадай ва и жигъетдай ам вичин метлебдихъ агакъна. Ахпа чи Ростовдин медицинадин университетдин ректор Виктор Николаевич Чернышёва (28 йисуз ректорвал авур ам зурба педиатр, педиатриядин кафедрадин заведиш тир), урологиядин кафедрадин заведиш, профессор Виктор Васильевич Красулинани заз медицинадинбурулай алава уьмуьрдин камаллу тарсарни гана.

- **Гъажи стха, малум тирвал, Ростов областда лезгийрин, дагъустанвийрин диаспораар кардик ква, абур куь иштираквал авани?**

- Гьелбетда. Гьеле 1982-йисалай арадиз гъана кардик квай чи диаспорадин (адаз Дагъустандин халкъарин Донской землячество лугъуза) тешикатчи ва сифте председатель Ростовдин «Красный Аксай» карханадин директордин заместитель, вичин ери-бине Мегъарамдуьун райондин Советский хуьрай тир Рагъим Селимханов хъана. 200 агакъна дагъустанвийри иштиракзавай (Ростовский областда санлай 50 агъзуралай пара чи дагъвийр ава) чи землячестводин мурад-метлеб Дагъсутандин халкъарин дуствилин алакъаяр мягъкемарун, дидед чIалар, милли тарих, культура, бубайрин хъсан адетар хуьн ва патал чкада абур акъалтзавай несилив агакъарун я. И жигъетдай гъана чна саналди чи халкъарин милли суварар кьейдзава, герек атIай чIавуз сада-садаз гъарда вичелай алакъдай куьмекарзава. Месела, духтур яз, зи везифа ана авай лезгийриз, дагъвийриз, гъаки азар-уьзур аваз чи тIварцIел Дагъустандай къезвай ватанэгълийриз медицинадин рекъай куьмекун я.

- **Акъазвайвал, алай макъамда дуьньяда, гъаки чи уьлкведани инсанрик секинсузвал кутазвай, виридан мецел алай важиблу месэла коронавирусдин инфекциядин пандемия хъанва. Алим духтур яз, и жигъетдай куь фикир гъихътинди я? ГьикI хуьн лазим я чна чун и завалдикай?**

- Дугъриданни, им садакай садак акатдай пара хаталу, фендигар (датIана дегиш жез, адан цIийи-цIийи штаммар пайда жезва) азар я. Адакай чиновникар, пешекарар, гъаки жергедин инсанар рахун тийизвай жуьре авач. Зун вирусолог туш, анжах са кар якъин я: инфекциядин азаррин вилик пад анжах сангигиенадин истемишунрал кIеви амал авуналди, коллективдин иммунитет арадал гъун патал жемят вакцинация авуналди (адаз альтернатива авач) къаз жеда. Вичин вахтунда халкъар къирмишиз хъайи, месела, оспа, корь, холера,

тиф, полиомиелит хътин азаррин вилик пад къур тегъерда. Аллагъдиз шукур хуй, коронавирусдин акси-на чаз чи уьлкведа са шумуд дарман ава. Месела, «Спутник V» герек тир ахтармишунрай акъатнавай хъсан дарман туширтIа, ам къецепатан 80 дав агакъна уьлквейри маса къачудачир. За ва зи багърийрини рапар янва ва жуван ватанэгълийризни рапар ягъун теклифзава. И йикъара хайи ватандиз хкведайла за Грозный, Назрань, Махачкъала шегъеррин чIехи больницайра духтурриз ва маса агъалийриз и рекъай лекцияр кIелна.

Къвед лагъайди, инфекциядин гъар гъихътин хъайитIани азардиз дурум гуз хуьн патал, гьелбетда, инсандин чандиз мягъкем иммунитет кIанда. Адан эвелимжи шартI инсандин уьмуьрдин сагълам къайда я. Исятда звер-гъерекат тавуртIа, и кардиз чун азарлу хъайила мажбур жеда. Ерилу михъи емишарни салан майваар, михъи гъава, яд, кфетлу тIуьн, йифен 7-8 сятдин хъсан ахвар, рикIин динжвал, гъар жуьре стрессривай хуьн – ингъе мягъкем иммунитетдин себеб-бине.

- **Алим духтур яз, ватанэгълийрихъ, азарлуьрихъ элкъвена мад вуч теклифиз жеда?**

- Гуьрметлу ватанэгълияр, умудеуз азарлуяр авачирди ва гъар са кас, эвелимжи нубатда, вичичин духтур хуьн лазим тирди чир хуьхъ. Уьмуьрдин сагълам къайдалални физический упражне-нийрал амал авуналди ва бедендиз зарар авай шейэрикай жува-жув хуьналди пара инсанриз медицинадин куьмек гъич герек къведач. Амма им духтуррин къилив фимир лагъай чIал туш, акси яз, жуван гьалдиз килигай вахтунда фена кIанда. Халис духтурди неинки раб-дармандалди, гъадалайни вилик сабур-теселлидин суьгъбет-месля-тралди начагъдаз куьмекда, азардин вилик пад къада.

Эхирдай къейдин, вичиз 45 йисан тежриба авай машгъур нефролог, педиатр, медицинадин илимрин доктор Летифов Гъажи МутIалибовича кIвалахзавай коллективра, гъаки халкъдин арада къетГен гъуьрмет вичин алакъунралди къазанмишнава. Чина гъамиша ачух хъвер авай, эдеблукени къилихрин и дагъви алимди вичин пациентар Дондал алай Ростов шегъерда «Забота» тIвар алай диагностикадин Центрдин ва профессор Круглован медцентрдин клиникайра къабулзава.

Гъажи духтурдин уьмуьрдин юлдаш Ирина Александровна Летифовани хъсан духтур, медицинадин илимрин кандидат я. Руш Нелли Гъажиевна, вичин хизандин кайвани, духтур-педиатр яз Санкт-Петербурдин клиникада кIвалахиз дуланмиш жезва. Программист тир гада Летифов Эдуард вичин хизандихъ галаз Новый Зеландияда ава. Къуй вахъ ва ви хизандихъ, веледрихъни невейрихъ чандин сагъвал ва кIвалахдин рекъе мадни еке агалкъунар хъурай!

АЯЛРИЗ ЧIАЛ ЧИРА

Римма ГЪАЖИМУРАДОВА

КОЛЯСКАДИН КЪИСА

Къунши суса лагъана
Вичин гъевчи гададиз:
«Чан, са герен и аял
Экъуьриз твах куьчедиз...»

Хъана хвеша гададиз:
Чархар галай гъар са затI
Акурла, ам, лувар квай
Чубарук хъиз, жеда шад.

БицIек авай коляска
Гваз зверна ам куьчедиз.
Дустаризни эверна:
«Куьмека зи пешедиз!»

Коляска туш, машин я,
Цай хъиз физва куьчедай.
Акъаз-акъаз физва ам,
Гагъ цла, гагъ гъагада.

Гагъ ягъазва шалмандиз,
Чимзава гагъ усуниз.
«АкI вучзава?» лагъайла,
Гузвач жаваб жузуниз.

«Тириндилай алудин!
Ша, авудин лекъвендиз!
Ахпа хулай акъудна,
Гъалин къенез туьквендин!»

Гузва ихътин теклифар,
ХупI дустари гададиз.
Коляскада бицIек шад,
Папарни къил галтадиз.

Гъатна гъарай мягъледа
«Гъа вув!»-лугъуз арадлай.
Амач бицIек чкадал!
Жагъизва ам къарадлай...

Мерд АЛИ

БАДЕДИЗ ХТУЛРИ

Хъран кIвале хъар кутуна,
Фу чразва гъвар кутуна.
Сагърай, баде, чнани ваз
Мани яда, тIвар кутуна.
ТунутIар ви ракъар яни?
Безетмишай махар яни?
Недай чIавуз гъакъван дадлу
Метелжемар, марцар яни?
Чун ви рикIин нехишар я,
Бахтлувилин багъишар я!
– Сагърай а ви гъилер, вилер! –
Чи мецерин алхишар я.
КIвал къени хуй, дигана ви,
Суфра къалин, ацIана ви,
Хтулрин сес къилел хъурай,
Гуьгъуьл сагъ яз дагIана ви.

МАРФ

Марф, марф, азиз марф,
Ша, цавари ягъиз арф.
Хулер къалин авахърай,
Къилел алаз рагъул каф.
Марф, марф, азиз марф,
Чуьхуьх на чи дагъни чIаф,
Чи магъсулар экъечIарай
Вирибур дири, саф!
Марф, марф, азиз марф,
Къилиз акъуд на чи гаф.
Марф, марф, миxъи марф,
Нулар алай экуь марф!

ШЕНПИЯР

Килиг, гъихътин затIар я
Гуьрчег цIару кIватIар я.
Ксанвайла мурмурда,
Къугъварла кIвал къарсурда!
КIанда чими нек чпиз,
АцIурна налбек чпиз.
Акъвазмир гъаки тажубдиз,
Ша шенпийрин клубдиз!..

ЭЛЕКТРОННЫЙ КТАБХАНА АЧУХНА

ЧИ КОРР.

Россиядин илимрин академиядин Дагъустандин илимдин центрдин тарихдин, археологиядин ва этнографиядин институтди электронный ктабхана кардик кутунва. Институтдин instituteofhistory.ru порталда РАН-дин ДНЦ-дин ИИАЭ-дин къуллугъчийрин ахтармишунар, гъакини абурун иштираквал аваз

яратмишнавай илимдин кIвалахар къалурзава.

«Гьелелиг рекъемламишнавай 200 далай артух материалар ава. Гележегда гъа ина региондин тарихдай виридалайни итижлу ктабар пайда жеда. Сайт гьеле бегьемарнавач. Ана гзаф гъалатIар, хъувуна кIани кIвалахар ама, амма абур яваш-яваш дуьзар хъийизва. Умудлу я хьи, къейднавай илимдин кIвалахри ахтармишунардайбуруз куьмекда. Абур тарихдал

рикI алайбурузни бакара къведа. Ктабхана гъар кварталдиз 30-50 ктабдал къалин хъижеда. Майдиз инаг археологиядай, июндиз – этнографиядай, сентябрдиз – 19-асирдин кIвалахриз талукъ ахтармишунралди таъминарда. Буюр, менфат къачу! Квез и ктабрикай хийир хъурай!», – баян гана ИИАЭ-дин директор Махач Мусаева.

«АХЦАХ» – ДАГЪУСТАНДИН ВЫСШИЙ ЛИГАДА!

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

25-июлдиз Каспийск шегьерда «Анжи Арена» стадионал футболдай Дагъустандин ЛФЛ-дин (Дагъустандин любительский футболдин лига) сад лагъай дивизиондин турнир бегъем хъана. Разивилелди къейдин, финалдин кьугъунра «Ахцах» команда «Тлярата» командадин винел 5:2 гьисабадал гъалиб хъуналди (адалай вилик 2:0 гьисабадалди ада «Ботлих» команда магълубна), ам республикадин премьер лигадиз акъатна, мубаракрай! И жигъетдай чна футболдин «Ахцах» клубдин президент, командадин кьилин спонсор-меценат, РФ-дин машгъур футболист, чи баркаллу хва Мегъамед Алишевахъ галаз сугъбетна.

- Мегъамед стха, эвелимжи нубатда, чна ваз, ви къаюм-вилик квай «Ахцах» командадин футболистризни тренерриз, гъагъ болельшикриз спортдин хиле къазанмишнавай и члехи агалкъун риклн сидкъидай мубаракзава. Футболдай райондин команда Дагъустандин премьер, яни высший лигадиз акъатун – им чи тарихда сифте яз хъанвай вакъна я. ГьикI арадал атана ихътин нетижа? Гьихътин артуханвилерни мумкинвилер гузва ида ва гьихътин везифаяр акъазнава гила куь вилик?

- Тебрикдай чухсагъул! Генерал жез кланзавачир солдат хъсанди туш лугъуда. Хиве къан, республикадин высший лигадиз экъечлунин месэла чна чи вилик гьеле 1-лигадин кьугъунрин лап эвелдай эцигнавай. И мураддихъ агалкъун патал тренерри, командадин гъар са членди секиндив, чпин къуватрихъ инанмишвилелди ва гъарда вичелай алакьдайвал хъсандиз зегъмет члугваз, гъа сифте кьугъунрилай винизвал хвена ва нетижада зегъметди вичин бегъер гана, чун шад я. Футбол командадин кьугъун я къван, гъар са футболист ва гъа са вахтунда абурун садвал, алакъа важиблу я. Инал чи тренерар тир Камил Гъажиеван, Гъажимурад Парпачеван, Этем Мирзоеван зегъмет къейд тавуна жедач. Чпин везифайрив жавабдарвилелди эгечлавай абур РД-дин ЛФЛ-дилаай алава, республикадин чемпионатда кьугъвазни агакъзава.

Высший лигадиз акъатунин чи агалкъун Ахцегъ райондин руководстводини тебрикна. Абуру чи зегъметдиз, нетижайриз дикъет гун, гьелбетда, риклиз хуш я, мадни гьевесламиш жезва. Чун руьгъламишунин карда болельшикрин куьмекни важиблу я, абур вири сагърай! Чун район, адан кесерлувал (престиж) патал алахъзава эхир. Лугъун хьй, Дагъустандин ЛФЛ кардик квай цлуд йисан вахтунда

гьич садра къваннин адан къурулушда лезги, гъагъ Къиблепатан Дагъустандин команда хъанвач, чун сифтебур я. Премьер лигада чпин кьиле Гъабиб Нурмегъамедов, Мавлет Батыров, Али Гъажигеов, Сердер Сердеров хътин машгъур пагъливанар авай ва чпин арадани еке конкуренция – женг кьиле физвай республикадин лап къуватлу командаяр ава. Абуруз Москвада ва маса меркезра Россиядин ва халкъарин арадин дережадин гъар жуьре турниррани чемпионатра кьугъвадай мумкинвал ава.

Гужлубурухъ галаз гужлу, зайифбурухъ галаз зайиф жеда лугъудай ихтилат ава. Чун высший лигадин футболистрихъ галаз экъечлуниз лайихлу хъанва къван, гъа дережада чаз гьич са командадихъайни кичле туш. Сифте турдилай эгечлна, эхирдал къведалди гъар са кьугъуна соперникдин винел рикле анжах гъалибвал къачунин къаст аваз женг члугвада. Сентябрьдин сифте йикъарилай высший лигадин кьугъунар башламишдаивал я. Вахт тлимил ама, гиламаз гъазур хъана кланзава.

Ахцегъа августдин юкъвара хъиз чун банкетдиз кIватI хъана, анал футболдин алатай сезондин нетижаяр къада ва высший лигада вилик акъазнавай месэлаяр веревирдда. Авай гъалатIарни кими-эксиквилер арадай акъудна, цийи сезондив хъсан къуватралди эгечлун патал футболистринни тренеррин фикирарни теклифар чирда. И мукъва депутатрин Ахцегъ райсобранидин председатель Абдул-Керим Полчаевахъ галаз гуьруьшда ада хиве къурвал, райондин руководстводи чи банкетдин харжи вичин хивез къачудайвал я, ва гележегдани «Ахцах» командадиз абуру чпелай алакьдай куьмекда. Пара къадар сагърай! Чна чи хивевай буржини алакьдайвал хъсандиз кьиле тухуналди, Иншаллагъ, Ахцегъ райондин, Лезгистандин тIвар хкажда.

КАМАЛДИН ХАЗИНАДАЙ

Мез виридалайни ширинни я, туькъуьлни.
Мез свини хазина я.
Мез тIазвай сухвал элкьведа.
Мезни чIал хиялрин пекер я.
Мергъяматлу гафуни къванни хъуьтуьларда.
Мергъяматлувал бубадила аламукьдай ир я.
Мергъяматлувилелай артух хъсанвал жеч, тапаррилай нагъа-

къан айиб.
Меслят виридалай багъа шей я.
Меслятдалди авур аш ширин жеда.
Мехъер алахъай кIвал яд атIай регъв хъиз жеда.
Мешребсуз паб гъуьлуьз ганвай бала я.
Меци кьилни хуьда, кьилел балани гъида.

Утерянный аттестат за номером Б 886095, выданный **Набиеву Сафихану Алиджановичу** об окончании в 1982 году МКОУ «Фийская СОШ» **СЧИТАТЬ НЕДЕЙСТВИТЕЛЬНЫМ.**

ЛАЗИМ ЧІАВУЗ ЦАН ХЪАНАЙТІА...

Мердали ЖАЛИЛОВ

Чи хуърера ахътин шаирар, гьикаятчияр хъана хъи (инанмиш я, гилани абур гъар са хуъре, магъалда гьалтун мумкин я) чпикай, са артух виклэгъ хъана, я чпи, хабар тагай, я масадаз акуна, фикир желбна, майданра машгъур тавур... Машгъур тахъана (тушиз) амукъна абур... Амма...

Къизил руквадикайни аквада лугъудайвал, кIелзавайбурув кьериз-цIаруз хъайитIани эсерар агакъна, риклелай алат тийизвайбурни чахъ гзаф ава. Ахътинбурукай сад, чи фикирдалди, Хуъруьгви Лукъман АЛИСКЕРОВ я. Ам дидедиз хъайидалай инихъ цIи 100 йис тамам жезва. И макъалани гъа кардихъ галаз алакьалу яз арадал атанва.

Заз ам патавай акур кас туш, амма шиирар фадлай кIелзавай. Гьеле алатай асирдин 70-80-йисара Хуъруьг Лукъманан хъверни зарафат квай эсерар Ахцегъ райондин «ЦIийи дуьнья», гагъ-гагъ «Коммунист» газетриз, «Дуствал» альманахдиз акъатзавай. Адан эсерар заз мукъувай танишарай ва фикирни дериндай желб авур себеб 2013-йисуз къейд авур Дагъустандин халкъдин шаир Хуъруьг Тагъиран 120 йисан юбилейдихъ галаз алакьалу я.

Ахцегъ райондин Хуъруьгрин хуъре кардик квай «Просвещение» фондунин сагъиб (президент), РД-дин лайихлу муаллим Магъмуд Абдулжелилович Абдулкеримован теклифдалди за члехи шаирдин муаллимринни адан ученикрин ирсиниз талукъ «Лезги шаиррин гевгъерар» кIватIал гъазурна, адан редакторвални авуна. Хуъруьг Тагъиран ученикрикай сад хъайи Хуъруьг Лукъманан шиирри и кIватIалда лайихлу чка кIуьна. Сифте яз за гьиссна: Тагъиран патав члехи хъайи са шаирни усалди, зайифди, хайи чIалан асирдин хазинадивай яргъади хъанач. Абуру гъар сада чпелай алакьдайвал а хазинадиз къуллугъна. Гьелбетда, Хуъруьг Лукъманани вич члехи шаирдин ирсиниз мукъва тирди субутна.

Шаирдин 100 йис гьикI къейддатIа, заз чидач. Амма газетда чна ам кIелзавайбурун риклел хкун ва адакай лайихлу тир гафарни хъын къетIна. Эхъ,

Хуъруьг ЛУКЪМАН ХЪАНАЙТІА

Югъди-йифди кхьидай за,
Жувахъ сагълам чан хъанайтIа.
Саз къачуна, лугъудай за,
Хъсан ширин ван хъайитIа.

Текдиз эхиз жедач къулав,
Ава чанда къати ялав,
Жедачир хъи зи рикI чIулав,
Вазни заз хъиз клан хъайитIа.

Ша чекмеяр алаз къекъвен,
Цапар тунва чи шад рекъе.
Хъсан жедай фитнескар къе,
Гъа алайнал къван хъанайтIа.

Хъун патал чи кефияр куьк
Ви къуллугъда акъвазна тик,
Даим за вав гъиз тадай цуьк,
Вун - хилер, зун тан хъанайтIа.

Акъван харжун герек туш пул,
Ник къени я, гур къведа зул,
Бегъер жедай анай чаз бул,
Лазим чIавуз цан хъанайтIа.

НАКЪВАР

Къизилдилай багъа затI
Авач лугъуз дуьньяда,
Вирибуру и ракъун
Тарифзава зияда.
Рази туш зун, инсанар,
Са клусни и гафарал.
Эцигъавач дуьз кьимет
Ада хъуьтIел, гатфарал.
- Чилин вири шар къизил
ХъанайтIа, бес вуч жедай?
- Инсан, гъайван, гъашарат

вичин эсеррин туькIуьр хъуниз, сеслувилиз, везинлувилиз, мана-метлебдизни Хуъруьг Лукъман Хуъруьг Тагъираз гзаф мукъва я. Хуъруьн агъалийрин ацукъун-къарагъунни, яшайишдинни асайишдин, багъривилинни вафалувилин, намуслувилинни мердвилин месэлайри шаирдик датIана гъалаба ва гевес кутурди адан саки вири эсеррай кьатIуниз жезва.

Уьмуьрдал ам ашукъ тир, амма тIебиатдин патай тагай сагълам-вилин гъалди ам гзаф мурадривай къакъудна. Гъавилай хейлин цIарарай шаирдин руьгъдин пашманвилин гьиссерни агакъзава:

*Югъди-йифди кхьидай за,
Жувахъ сагълам чан хъанайтIа.
Саз къачуна, лугъудай за,
Хъсан ширин ван хъанайтIа...*

(“ХъанайтIа” шиирдай)

Маса шиирда и сефилвилин гьиссер айгъамри эвеззава:

*Гьикъван за квел чIугван зегъмет,
Акъатна зи рад, келемар.
Къез амукъуй къуй куь девлет,
Залай элячI дад, келемар...
(“Келемар” шиирдай)
За мад мисалар гъазвач.*

100 йис тамам жезвай шаирдин гьелелиг акъатнавайди “Рагъ” тIвар алай гьевечIи са ктаб я. Юбилей къейд авун патал, белки, адан вири эсеррикай ибарат члехи ктабни чапдай акъуддай жумарт ксар акъатин...

Хуъруьг Лукъман Алискеров 1921-йисан 13-июндиз Ахцегъ райондин Хуъруьгрин хуъре дидедиз хъана. Юкъван школа куьтягъна, вири уьмуьрда лежбервилел ва устIарвилел машгъул хъана.

Х..Лукъмана жегъил йисарилди вичин эсерар кхъизвай. Винидихъни лагъанвайвал, абур жуьреба-жуьре альманахра, журналра, газетра чап хъана.

Х..Лукъман 1988-йисуз хуъре кечмиш хъана, гъана кучукнава.

Агъадихъ чна адан чи гъиле гъатнавай эсеррикай чапзава.

СТОЛДИЗ

Ктаб еке девлет я
КIел ийирдаз атана.
За жуваз кIватI ийизва
А девлетар датIана.

Зегъмет чIугун кеф ятIа,
КIелун чаз я са шадвал.
Хкажнава лап виниз
Ада чирвал, чи садвал.

ГъагI хъайила, гъар юкъуз
КIелни ая, кIвалахни.
И карди, эхъ, хуьзва чун,
Кутазва чак дамахни.

Хармандал чаз и стол
ТуькIуьрай кас сагъ хъурай.
ЦIийи хуъруьн инсанар,
Къуй куь кьилел рагъ хъурай!

ЯРУ КІЕК

Эй яру кIек, вучиз вуна
Акъван къене тIазва ялар?
Хабар тушни тахъайтIа ваз
Дегиш хуьнухъ чина гъалар?
Ви гъарайдихъ муьгътеж девир
Гьеле фадлай алатнава.
Чаз вахтар чир авун патал
Ракъун кIекер акъатнава.
Зи кIек ала зи столдал,
Адаз чидач таб, я гиллел;
Дуьзгуьндаказ къалурда вахт
Гъа жуьв ацукънавай кIвале.
Акърабарни жуваз лазим
Тир чкадал гъайи чIавуз
Ахварайни авудда чун
Ада чаз клан хъайи чIавуз.
Мад бес ая ви гъараяр,
Абурухъ гила кьимет амач.
Гьикъван къама туртIан ялар,
Ваз хъийидай гъуьрмет амач.

ЦIийи дуьнья

(Новый мир)

Учредитель:

Администрация
Ахтынского района
Республики Дагестан
Главный редактор
Д.Ш.ШЕРИФАЛИЕВ

Газета перерегистрирована Управлением федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по РД 22 января 2019 г. Регистрационный номер ПИ № ТУ 05-00401.

Позиция редакции может не совпадать с точкой зрения авторов, которые несут ответственность за достоверность и объективность предоставленных для публикации материалов. Рукописи не рецензируются и не возвращаются. При перепечатке ссылка на «Новый мир» обязательна.

Адрес редакции и издателя:
**368730, РД, Ахтынский район,
с. Ахты, ул.Герейханова, д.33.**

Телефон главного редактора
8(988)-654-59-49

Электронная почта газеты:
newworld1928@mail.ru

ИНДЕКС 63312

Газета «Новый мир» сверстана и отпечатана в ООО «Типография-М» по адресу: г.Дербент, ул.С.Курбанова, 25. Электронная версия газеты на сайте www.akhty.ru

По вопросам качества печати обращаться в типографию ООО «Типография-М»

Время подписания в печать по графику 14.00.

Подписано в печать 14:00

Газета выходит 52 раза в год.

Тираж 1500 экз.

Заказ № _____